

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פרשת ויקהל

כב' אדר תשפ"ה

שבת פרשת פרה

הפטרה: ויהי דבר ה'

יציאת שבת ר"ת: 19:07

גיליון 907

יציאת השבת:

18:30

ירושלים: 18:29

מניסת השבת:

17:22

ירושלים: 17:16

להחשב מחשבת

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

בנוסף לעשיית מלאכת המחשבת שנדרשה לעשיית כלי המשכן, היו צריכים בצלאל ואהליאב "לחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת". כלומר, הם היו צריכים לחשוב בשעת העשייה לא רק על דרך יצירת הכלים שתהיה טובה ומושלמת, אלא על כך שהכלים שהם יוצרים הם כלי קודש במשכן. וזהו לחשוב מחשבות, בשתי מחשבות הכתוב מדבר: העשייה עצמה ומחשבת הקודש.

וכך מובא בתלמוד (מסכת ערכין טז, א): "למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קורבנות? לומר לך: מה קורבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין. כתונת מכפרת על שפיכות דמים, דכתיב 'ויטבלו את הכתונת בדם'. מכנסים מכפרים על גילוי עריות, דכתיב 'ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה'. מצנפת מכפרת על גסי הרוח, כדרכי חנינא דאמר רבי חנינא יבוא דבר שבגובה ויכפר על מעשה גובה. אבנט מכפרת על הרהור הלב אהיכא דאיתיה, דכתיב 'והיה על לב אהרן'. חושן מכפר על הדינין, דכתיב 'ועשית חושן משפט'. אפוד מכפר על עבודה זרה, דכתיב 'אין אפוד ותרפים'. מעיל מכפר על לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא: יבוא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול. ציץ מכפר על מעשה עזי פנים".

זוהי כוונת הכתוב "ולחשוב מחשבות", שבזמן עשיית הכלים יחשבו את מחשבת הקודש שיש ביעודן של כלים אלו. ומכאן הוראה לכל אדם העוסק בדבר קודש שתהיה מחשבתו לשם קודש. וכמו שנוהגות נשים צדקניות שכאשר מכינות דבר מאכל לשבת, מוציאות בפיהם שיהיה לכבוד שבת קודש, ומוסיפות ברכות שהאדם האוכל ממנו יזכה לשלום ושיהיו ילדיהם תלמידי חכמים וכו' והוא מנהג יפה.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

שבת פרשת פרה

הפרשה השלישית שב'ארבע פרשיות', היא פרשת פרה שקורין בשבת הסמוכה לפרשת החדש ואין מפסיקין בין שתי פרשיות אלה, אלא הן באות זו אחר זו. אם ראש חדש ניסן חל בשבת קורין פרשת פרה בשבת האחרונה של אדר; ואם ראש חדש ניסן חל באמצע השבוע קורין פרשת החדש בשבת האחרונה של אדר, והשבת שקודם לה - פרשת פרה:

בשבת 'פרה', מוציאים בבית הכנסת שני ספרי תורה, באחד קורין שבעה אנשים בפרשת השבוע, ובשני קורין מפטיר בפרשת פרה אדומה בסדר 'זאת חקת התורה' שבספר במדבר: ונוהגין להחמיר בקריאה של פרשה זו, כיון שלפי דעת מקצת מן הפוסקים, קריאה זו היא מצוה מן התורה, והיא רמוזה בפסוק: זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר - דבר אל בני ישראל, מזכיר תחילה את המצוה ואחר כך - דבר אל בני ישראל, כלומר, דבר ותקרא לפני ישראל את החקה הזאת. ואף על פי שנהגו בכל ארבע הפרשיות שאין קורין למפטיר קטן, אלא מי שנמלאו לו י"ג שנים תמימות, מחמירין יותר בפרשת פרה מפני הטעם שאמרנו, שאין הקטן שפטור מן המצוות מדברי תורה, יכול להוציא אחרים ידי חובתם:

עניין קריאה זו קודם ניסן, כדי להזכיר ולהודיע לכל מי שנטמא במת להטהר מטומאתו, כדי שיוכל להקריב קרבן פסח במועדו. והקדימו לזרז על כך קודם ניסן, לפי שהרחוקים מירושלים כבר התחילו לצאת מעריהם בראש חדש ניסן לעלות לירושלים. ובעוד שכל איש בעירו ובתוך קהלו, מזכירין לו שאם נטמא במת שיהיה תחילה באפר הפרה ואז יוכל להקריב את קרבנו בפסח ראשון ולא ידחה לפסח שני. וכל הנטמא במת אינו יכול להקריב קרבן אלא אם הזו עליו ממי החטאת שנעשו עם אפר הפרה, ביום השלישי לטומאתו וביום השביעי, ובשמיני הוא טהור להכנס למקדש ולאכול בקדשים: ואף על פי שבעוונותינו חרב בית המקדש ואין לנו קרבן ולא טהרה לאכול מבשר הקדשים, אנו מחזיקים בתורת הטהרה ולומדים מצוותיה ודיניה ועוסקים בהם בזמנם, ונחשב לנו כאילו הטהרנו מטומאותנו והכשרנו עצמנו להקריב קרבנותינו במועדם:

אמרינן בירושלמי: בדין הוא שתקדים פרשת החדש לפרשת פרה אדומה, שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני לו נשרפה הפרה, ולמה אמרו להקדים פרה אדומה? לפי שהיא טהרתם של ישראל, כדי שלא יהיו נדחים לפסח שני: וכתוב בספרים, שימים אלה שקודם הפסח מסוגלים לזכות בהם לרוח טהרה, כשם שישאל עוסקים עתה בפרשת פרה והיו עוסקים בטהרתם קודם הקרבת הפסח בזמן שבית המקדש היה קיים:

הכל הולך אחר השורש: לא הצריכה תורה טהרה באפר הפרה אלא לטמאי מתים בלבד. כל הנטמא בטומאה אחרת עולה מטומאתו כדרכו, כפי שמפורש עליו בתורה ואינו זקוק למי חטאת לטהרתו, אבל הנטמא במת אינו נטהר לעולם עד שיזו עליו ממי חטאת בשלישי ובשביעי לטומאתו. ומצוה זו נתנה לישראל בראש חדש ניסן מן השנה השניה לצאתם ממצרים, ביום הקמת המשכן. שהיו בהם טמאי מתים, והיו צריכים להטהר להקריב פסחיהם:

ומלבד טהרת הפרה מטומאות מת, ניתנה גם לכפר על מעשה העגל. לאחר שהקדוש ברוך הוא נתפס עם ישראל אחר חטא זה, וצָוָה עליהם לעשות לו משכן, וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם, נתן להם מצוה זו כדי להטהר לגמרי מכל טומאה שדבקה בהם מטומאות מת ומטומאות כל עבודה זרה שהיא שרש המיתה בעולם. הרי שטהרת אפר הפרה היא גם טהרה מכל טומאת עבודה זרה שלא תשאר חס ושלום דבוקה בנפש האדם מישראל:

ומפני שמעשה הפרה האדומה הוא שורש הטהרה לישראל, לכך עשו בו מעלות יתרות בטהרה. שכל דבר ששרשו טהור לגמרי, אפילו נפלה טומאה אחר כך בענפיו, שוב אין הטהרה נפגמת. וכן אתה אומר בפרה אדומה שבאה לטהר מטומאות מת, שאף על פי שמקילים לפעמים בדיני טומאה, כיון שבאו לעשות שורש לטהרה - החמירו בו חומרות רבות ועשאוהו במעלות של טהרה שאין למעלה מהן יותר. לפיכך כשבאו לעשות מצות פרה אדומה שהיא שרש הטהרה בישראל, עשו בכל מעשיה ובכל עושיה הרחקות יתרות עד שידעו בברור ובתכלית הידיעה, שלא נגעה בהם הטומאה משום צד ובשום אופן:

חוקת הפרה: הרבה מצוות יש בתורה שנקראות 'חוקה' ולא נאמר בהן טעם, אף על פי כן נמסרו טעמיהן רזיהן וסודותיהן לחכמי האמת שבכל דור ודור, איש מפי איש עד משה רבינו עליו השלום; ואולם מצוה זו של פרה אדומה נאמר בה (במדבר יט): זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, כלומר, זאת - ואין דומה לה. 'תמן תנינן: כל העוסקין בפרה מתחילה ועד סוף - מטמאין בגדים, והיא עצמה - מטהרת טמאים; אלא אמר הקדוש ברוך הוא, חוקה חקקתי, גזרה גזרתי, אי אתה רשאי לעבור על גזרתי': קל זה נִסִּיתִי בְּחֻקָּהּ, אֲמַרְתִּי אֶחָקָהּ - וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי (קהלת ז) - אמר שלמה: על כל התורה כולה עמדתי, ועל פרשה זו של פרה, כיון שהייתי מגיע בה, הייתי דורש בה, חוקר בה ושואל בה, אמרתי אחכמה - והיא רחוקה ממני:

וַיִּקְחוּ אֵלָיךְ (במדבר יט) - אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, לך אני מגלה טעמיה, אבל לאחרים - חוקה: בוא וראה שלא כמידת ישראל אומות העולם. מידת אומות העולם, כשהם יודעים טעם במצוה הם משבחים אותה, וכשאינם יודעים טעם, הם מזלזלין בה, בין כך ובין כך אינם מקבלים עליהם את המצוות ולא שומרים אותן; וביותר השטן ואומות העולם מקטרגים ומונים את ישראל על מצות פרה אדומה, לומר, מה המצוה הזאת, ומה טעם יש בה? אבל מידתם של ישראל אינה כן, אלא בין שידעו טעמה של מצוה ובין שאינם יודעים, מקבלים עליהם עול כל המצוות; וביותר חביבה עליהם מצוה שלא נאמר בה טעם, אלא כולה היא גזרת המלך בלבד:

כיון שישראל מבטלין את עצמם מפני גזרותיו של הקדוש ברוך הוא ואין שואלין בהן טעם, וחביבה עליהם כל גזרה אפילו אם היא נגד השכל האנושי, ודבקים בה אפילו אין יודעים חכמתה, ונמשכין אחר הקדוש ברוך הוא באמונת לבם בלבד, ולא עוד, אלא אפילו דברים שידעו בהם טעם, אינם עושים אלא מפני רצונו של הקדוש ברוך הוא בלבד. לפיכך זוכים ישראל לטהרה שיורדת עליהם מן השמים והיא מזככת גופם רוחם ונשמתם, ונעשים כבריה חדשה. [מתוך 'ספר התודעה']

הלכות כוונה במצוות

א. מצוות צריכות כוונה, והיינו שיש לכוון בעשיית המצווה שכוונתו לצאת ידי חובת המצווה. ויש מי שאומר שאם קרא קריאת שמע בסדר התפלה, או אכל מצה, או קידש, או נטל לולב ותקע בשופר, וכדו', אף על פי שלא כיון לצאת, יצא, שהרי משום זה עושה כל הנ"ל, כדי לצאת אף שלא כיון להדיא.

ועל זה סמכו רבים אף לכתחילה שאינם מכוונים בפירוש בעת התפלה וקריאת שמע וקידוש לשם מצווה. ומכל מקום ראוי ונכון מאוד לכוון בכל מצווה ומצווה בפירוש בעת שמקיים המצווה, שהוא מכוון לשם קיום המצווה.

ב. יש אומרים שמה שאמרו מצוות צריכות כוונה אינו אלא מדרבנן, אבל מן התורה יוצא ידי חובה גם אם לא כיון לשם מצווה. ויש אומרים שדין זה הוא מן התורה, ואם לא כיון בעשיית המצווה לא יצא ידי חובה מן התורה. אף במצוות דרבנן לכתחילה צריך לכוון לצאת ידי חובת המצווה. ומכל מקום בדיעבד אם לא כיוון במצוות דרבנן, יצא.

ג. אף שלכתחילה צריך לכוון גם במצוות שיש בהם מעשה, כגון באכילת מצה או מרור, מכל מקום בדיעבד אם לא כיון לשם מצווה, יצא, שכן נהנה. ובפרט לדברי החיי אדם שאם אכל מצה, אף על פי שלא כיון לצאת, יצא, כל שעושה כן בשביל המצווה, ולא לשם דבר אחר. והרוצה להחמיר ולחזור לאכול, לא יברך שנית משום ספק ברכה לבטלה. ומכל מקום הדבר ברור שאם בירך על המצה על אכילת מצה, אין לך כוונה גדולה מזו ויצא ידי חובה לכולי עלמא.

ד. אין צורך באמירה בפה מלא שעושה המצווה לשם מצווה, וכגון אמירת לשם יחוד וכדומה, אלא די במחשבה לשם מצווה אף לכתחילה. ולא דמי לכתובת תפילין שצריך לומר שכותב לשם קדושת תפילין. ובפרט במצווה שמברכים עליה בתחילה, שהברכה היא התעוררות הדבור והמחשבה לכוון לשם מצווה. ומכל מקום כבר נהגו רבים וכן שלמים לומר "לשם יחוד" קודם כל מצווה שעושים, כדי לעורר הכוונה בעשיית המצווה לשם מצווה, ובפרט במצוות ישיבה בסוכה בליל סוכות, ובמצוות ציצית ותפילין.

ה. יש אומרים שבמצוות שבין אדם לחברו, כגון מעשה צדקה וחסד, כיבוד אב ואם, כבוד רבו, וכדומה, אין צריך לכוון לשם מצווה, דסוף סוף מעשה הצדקה והחסד והכבוד נעשים ומתקיימים.

לעילוי נשמות אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: ציפורה וירושלע לוי. שרה בת שמחה. עוזר בן עישה. תקוה בת עזרה. אלגרה בת גאן. אסנת בת זהבה. מול בת ענולה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה. דודאל בן אביגיל. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. עדי בת רחל. מיטל מוריה אדרי. יוסף בן מיכל. דוד ביטון חי"י.

להחזרת נעדר צה"ל ושבייו ובחס: הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן. וכל החטופים והשבויים בעזה!

לעילוי נשמות: הר"ע יוסף. הר"מ אליהו. רבי מסעוד מלול. רבי יעקב שושן. יצחק דרעי. מקסים חיים דרעי. נדיר טחום. ישראל אברהם טון. אורן מועלם. דוד גרוסברג. מירי פולק. עמוס דבורי. אסתר בת תורא. אליהו בת פריחה. אריה בן שמעון. ציונה בת דוד. יצחק ולאה אסמרגו. עזיה עמוס. חיה רחל לוי. בנימין יהודה. נדירה שמעון. ליאור רחמים. דבורה ואילן מועלם. מיכאל ועקנן. איתי זפרני. אילה שחר. יצחק בן פנינה. יצחק ושמחה אילוז ז"ל. אורי יצחק אילוז חי"ד. סון יאיר יעקב שושן חי"ד. ולע"נ הנספים בשואה ובחס: אלכסנדר שנדרו, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון חי"ד. אברהם ולאה ציטרון ז"ל.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה